

Dyslexiezorg tijdens tweede scholensluiting

Versie 3, januari 2021

Ouders en kinderen werken momenteel thuis weer hard om het schoolwerk gedaan te krijgen. Leerkrachten proberen hierbij zoveel mogelijk op afstand ondersteuning te bieden. Deze inzet is nodig om te zorgen dat de kinderen geen achterstanden oplopen. Een uitdaging hierin vormen de kinderen die extra begeleiding nodig hebben op een specifiek vakgebied, zoals kinderen met lees- en/of spellingachterstanden. Om te voorkomen dat deze kinderen verder achterop raken, is het van belang dat ook de extra zorg aan deze kinderen wordt voortgezet.

Advies afnemen toetsen 3e meetmoment

In januari/februari staat de middentoets van CITO gepland voor afname. CITO geeft aan dat deze toetsen nog tot en met eind maart afgenomen kunnen worden. Daarnaast is het advies de LVS toetsen pas af te nemen als de leerlingen weer minimaal twee weken op school zijn. Meer informatie over het advies van CITO is te vinden op <https://www.cito.nl/onderwijs/primair-onderwijs/coronavirus-ondersteuning-onderwijs>.

Voor de leerlingen die in de laatste periode van het dyslexieprotocol zitten, roept dit vragen op. Zij kunnen mogelijk na de middentoets aangemeld worden voor de vergoede dyslexiezorg, maar door de scholensluiting kan dit in het meest gunstige geval pas eind februari of maart in gang gezet worden. Leerkrachten en onderwijsondersteuners doen alles wat in hun macht ligt om de hulp op zorgniveau 3 aan deze leerlingen door te zetten. Om te voorkomen dat deze leerlingen met toch al ernstige achterstanden nog verder achter raken, is het aan te raden hen alvast te toetsen. Zij kunnen naar de noodopvang op school komen, zodat de lees- en spellingtoetsen in de gebruikelijke periode afgenomen kunnen worden door de leerkracht of onderwijsondersteuner. Zo kan de aanmelding op korte termijn gedaan worden en wordt voorkomen dat deze leerlingen eventuele gespecialiseerde hulp mislopen of uitgesteld krijgen.

Voor meer informatie of (praktische) ondersteuning, kunt u contact opnemen met één van onze dyslexie experts: **Lieske Nuyens** (l.nuyens@hco.nl), **Marjolein van der Kaay** (m.vander.kaay@hco.nl), **Nathalie de Nocker** (n.de.nocker@hco.nl) of **Naniek Blommaert** (n.blommaert@hco.nl).

Begeleiding aan kinderen in het dyslexietraject

Vanuit het Ministerie van OCW en VWS is tijdens de eerste scholensluiting het nadrukkelijke advies gekomen om de zorg op ondersteuningsniveau 2 en 3 aan kinderen met leesproblemen en dyslexie zoveel mogelijk te laten doorgaan. Het liefst door de onderwijsprofessional die hier voor de coronacrisis ook verantwoordelijk voor was. Probeer deze begeleiding zoveel mogelijk digitaal voort te zetten volgens de kwaliteitscriteria die ook al voor de crisis geldig waren. Denk hierbij aan het geven van instructie, feedback en het monitoren van voortgang en resultaten.

Stem hierbij goed af met de ouders en evt. andere betrokken professionals. Ook tijdens deze tweede scholensluiting moet deze hulp zoveel mogelijk worden doorgezet.

Hoe kun je met de kinderen lezen?

- Zoek samen met de leerling vaste momenten in de week om deze extra ondersteuning te bieden.
- Via 'Teams' en 'Google Meet' kan de onderwijsprofessional zijn/haar scherm delen met de leerling, zodat de leerling kan meekijken op het scherm van de onderwijsprofessional. Middels het principe voor-koor-door-lezen kan worden geoefend met het herhaald lezen van woorden en teksten. Moeilijke woorden kunnen worden gearceerd. Via de mail, WhatsApp of Google Classroom kunnen ook digitaal woorden en teksten worden toegestuurd naar de leerling die vervolgens gezamenlijk via beeldbellen kunnen worden gelezen.
- Lees aan het begin van de week samen met de leerlingen via beeldbellen een tekst. Vraag ouders om hun kind gedurende de week te filmen als deze de tekst leest en dit te versturen. Geef als onderwijsprofessional aan het einde van de week feedback en tips op hoe het kind heeft gelezen.
- Vraag of ouders kunnen aansluiten bij de oefenmomenten. Zij kunnen zo als tutor fungeren.
- Via diverse flitsprogramma's of apps kunnen kinderen oefenen met lezen op woordniveau.
- Via beeldbellen kan ook met groepjes leerlingen worden geoefend met het lezen van woorden en teksten.
- Als er op scholen gewerkt wordt middels het programma 'Bouw' kunnen ouders als tutor hun kind ondersteunen met lezen.

Tips bij verschillende lezerstypes:

- Vlot, maar (te) veel fouten:
 - Proberen de rust in het lezen te (her)vinden. Geef zelf het goede voorbeeld. Lees de bladzijde voor in het gewenste tempo. Laat daarna de leerling lezen. Vraag bijvoorbeeld aan ouders om bij te wijzen in een voor de leerling passend tempo, om te voorkomen dat de leerling het tempo op gaat voeren. Oefen nadrukkelijk met het gebruik van de leestekens. Geef deze eventueel een kleur (arceren met een 'marker' via word bijvoorbeeld). Oefen met de leerling hoe je moeilijke woorden kunt aanpakken. In plaats van gokken, is het belangrijk om terug te gaan naar de woordstructuur. Correct decoderen voorkomt gokken.
 - Lees de tekst eerst een keer voor en laat de leerling bijwijzen. Bepaal daarna samen hoeveel fouten het kind mag maken als hij of zij zelf gaat lezen (actieve betrokkenheid). Maak bijvoorbeeld bolletjes in de kantlijn of spreek een teken af. Als er teveel fouten zijn gemaakt, moet de tekst nog een keer opnieuw worden gelezen.
 - Een leeswijzer met een kader maken kan ook helpen
- Spellende, langzame lezers:
 - Blijf oefenen met vloeiend en later ook vlot(ter) lezen. Neem ouders mee in de strategie van het zingend/zoemend lezen. Zo kunnen zij dit thuis ook met hun kind oefenen.

Sites met online woorden en teksten en tips voor leesboeken:

- www.avi-lezen.nl/site/k-portal/kinderen.htm
- www.nieuwsbegrip.nl/page/2020/nieuwsbegrip-en-leren-op-afstand
- www.yoleo.nl
- www.kobiapp.io/nl/thuis-leren-lezen/
- <https://woorden-trainer.nl/>
- www.jeugdbibliotheek.nl
- <http://leesbevorderingindeklas.nl/>
- www.onlinebibliotheek.nl/luisterbieb.html
- www.onlinebibliotheek.nl/e-books/jeugd-en-jongeren.html
- <https://leesletters.nl/Theaterlezen>
- www.zwijzen.nl/series/toneellezen

Hoe kun je met de kinderen spellen?

- Neem een instructievideo op over uitleg van een spellingsregel en deel deze met de leerlingen. Ondersteun de uitleg door gebruik te maken van een visueel digibord in beeld (b.v. leerkracht assistent methode).
- Verstrek het kind een overzicht van de spellingregels die op school behandeld zijn.
- Bied via beeldbellen een verlengde instructie met herhaling in kleinere stappen. Via *voordoelen – samen doelen – alleen doelen* kan de spellingsregel worden ingeoefend. Stimuleer de kinderen om hardop mee te denken en mee te doen. Zij kunnen hun woorden schrijven op een blad, wisbordje of krijtbord en vervolgens deze geschreven woorden via de camera laten zien aan de onderwijsprofessional, zodat kan worden gecheckt of de leerling het woord goed heeft geschreven.
- Bied leerlingen extra mogelijkheden tot verwerking en inoefening van de stof door ze opdrachten te laten maken uit werkboeken van aanpak 1 of ze speciale oefenwerkbladen te sturen om bijvoorbeeld een spellingscategorie extra te oefenen. Vraag ouders om foto's te maken van het gemaakte werk en deze te sturen, zodat hierop feedback gegeven kan worden.

Sites voor het online oefenen van spelling (als aanvullende oefeningen) en ideeën voor het schrijven:

- www.squla.nl
- www.spellingoefenen.nl
- www.taalblobs.nl
- www.junioreinstein.nl
- Een notebook maken met verhalen of een dagboek bijhouden. Tips om een notebook te versieren: <https://www.youtube.com/watch?v=2y2HqSCs0QI>

Kanttekeningen

- Situaties zijn divers en verschillen in complexiteit. Zet zo nodig aanvullende professionals in met expertise en ervaring in de ondersteuning van zorg op niveau 2 en 3.
- Alleen de inzet van ouders bij het begeleiden van leerlingen is **geen** voldoende invulling van de benodigde ondersteuning. Natuurlijk kunnen de ouders het kind helpen en extra oefenen, maar het is geen vervanging van remediering op niveau 2 en 3! Het aantonen van didactische resistentie, nodig voor het onderbouwen van een vermoeden van dyslexie bij doorverwijzing naar de zorg, is alleen mogelijk op basis van remediering van de lees- en spellingproblemen geboden door een onderwijsprofessional (zie hiervoor het document op

onze website met een omschrijving van de procedure https://www.hco.nl/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/Procedure-dyslexie_versie_feb2020.pdf).

- Als het in de praktijk toch niet werkzaam blijkt te zijn om de begeleiding te bieden op ondersteuningsniveau 2 en 3, dan zal deze zo snel mogelijk opgepakt moeten worden zodra de scholen open gaan. Dit kan afhankelijk van de situatie inhouden dat een doorverwijzing naar de zorg ook pas op een later moment mogelijk zal zijn.